

Çocuk Cerrahisi

İhsan NUMANOĞLU

Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalı, Ege Üniversitesi
Tıp Fakültesi, İzmir.

Özet

Çocuk Cerrahisi son 15 yıl içinde süratle gelişen ve kendini kanıtlayan bir Tıp İhtisas Dalıdır.

Türkiye’de Çocuk Cerrahisinin gelişmesi 1933-1961 ve 1961 den itibaren günümüze kadar olmak üzere iki dönem halinde incelenebilir.

1961 yılında müstakil bir ihtisas dalı olan Çocuk Cerrahisi, süratle gelişmiş, bugün 10 Tıp Fakültesinde eğitim, araştırma ve tedavi uygulamalarıyla çalışmalar sürdürülmektedir. Ayrıca 10 Devlet ve 7 S.S.K. Hastanesinde Çocuk Cerrahisi Servisleri açılmış ve halen 38 adet çocuk cerrahi çalışmaktadır.

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ve Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalları yandalları ile birlikte, ayrı bir çocuk bölümü olarak Tıp Fakültelerinde alınmasının eğitim, araştırma ve tedavi yönünden büyük ölçüde faydaları olacaktır.

Pediyatrik Cerrahi Dergisi’nin yayınlanması ile çocuk cerrahisinin gelişmesinde önemli bir boşluk doldurulmuş ve böylece çalışmalara önemli şekilde katkıda bulunulmuş olacaktır.

Ülkemizde çocuk problemleri Sağlık Bakanlığı Tıp Fakültesi ve diğer kurumların ilgili-

lerinden teşekkür eden bir grup tarafından, vakit kaybedilmeden ele alınıp, önemli veriler toplanıp, bir Milli Sağlık programı hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.

Sağlık programında, çocuk sayısı, doğum, hastalıklar, jeografik ve diğer faktörler göz önünde tutularak yeterli sayıda, Çocuk Tıbbi ve Cerrahi Araştırma ve Tedavi Merkezleri “The Children’s Medical and Surgical Center” tesis edilmelidir. Ayrıca hastahaneye yatırılmadan, tedavileri yapılabilecek küçük cerrahi girişimler (fıtık, sünnet, hidrosel, inmemiş testis vs) için günübirlik cerrahi yapan hastahaneler (Out Patient Surgery Center) tesis edilerek, yatırılarak tedavi yapan çocuk hastahanelerinin yükü hafifletilmiş olacaktır.

Ülkenin ihtiyacı olan çocuk cerrahi ve sağlık personeli zaman ve insan gücü israfına gidilmeden belirlenerek iyi şekilde yetiştirilmelidir.

Araştırma görevlileri ve mezuniyet sonrası eğitim programları yapıлып, belirli sürelerde gözden geçirilerek yeniliklerin ilavesi ve gerekli düzeltmeler yapılarak uygulanmalıdır.

Yarının aktif insan gücünü oluşturacak çocuklarımız için gerekli sağlık harcamaları, aile, sigorta ve devlet tarafından eksiksiz olarak karşılanıp kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk cerrahisi, tarihçe.

Adres: İhsan Numanoğlu, Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalı, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Bornova, İzmir.

Summary

Pediatric Surgery

Pediatric surgery is a well appreciated and rapidly grown surgical branch during the last 25 years.

The development of pediatric surgery can be taken into consideration within two periods, 1933-1961 and 1961 on, in Turkey.

Pediatric surgery became an independent surgical specialisation in 1961. Today ten University Hospitals are carrying on with routine therapeutic and research programmes. In 10 state and in seven Social Welfare Hospitals 38 pediatric Surgeons are on duty.

General pediatry and pediatric surgery with subspecialities should be considered as an independent department in the universities thus better patient care teaching and research will be available.

The new publication of a pediatric surgical Journal will serve the development of this discipline and will fill an important gap in the field.

The problems concerning children in our country should be submitted to group composing of members from the Ministry of Health, Medical Schools and the represen-

tatives of other related institutions and with the collected data a national health programme should be prepared and put into application for children as soon as possible.

The health programme should involve the necessary numbers of "Children's Medical and Surgical Centers" to be established with reference to the number of children, birth, present diseases, geographical and other factors.

Outpatient surgical centers should be put to work where minor operations such as, inguinal hernia, hydrocele, undescended testis, and circumcision can be performed without hospitalisation of the child. Thus decreasing the load of standart children's hospitals.

The needs of the country for pediatric surgeons and medical personel should be defined without wasting time and manpower and appropriate training programmes and postgraduate courses should be put to work immediately.

The necessary health expenses for our children who will be the active population of the future should be taken in charge completely by the family, the insurances and the state.

Key Words: *Pediatric surgery, historical development.*

Çocuk Cerrahisi, çocukluk çağları içinde yaşayan bireylerin cerrahi problemleri ile uğraşan bir Tıp İhtisas Dalıdır.

Çocuk Cerrahisi uğraşları, fetus ve çocukta, cerrahi hastalıklar, konjenital anomaliler, tümörler ve travmatik lezyonlar olarak toplanabilir.

Çocukların cerrahi sorunları insanlığın ilk günlerinden beri farkedilip bilinmekle beraber, bunların çözümlenmesi toplumların kültür, sosyo-ekonomik ve bilim seviyeleri öl-

çüsünde gerçekleştirilebilmektedir. Çocuk cerrahisinin ilk, başlama ve önceki gelişme dönemlerine ait bilgilerimiz az ve sınırlıdır.

Çocuk cerrahları, çocuğu seven, onların cerrahi problemlerini, cerrahi metabolizmalarını iyi bilen, teknik yönden özel bilgi ve becerilerle donatılmış olarak çocuklara yaklaşan kişilerdir^(2,7).

Çocuk cerrahisinin gelişmesi hakkında bilgileri toplayıp bir referans kitabı hazırlayarak yayınlamak için Temmuz 1983 tarihinde Jan.J.Molenar başkanlığında merkezi

“Sophia Children’s Hospital-Rotterdam”da olan Enternasyonal Çocuk Cerrahisi tarih kulübü kurulmuş ve tüm çocuk cerrahlarına açık olarak uğraşlarını sürdürmektedir.

Türkiye’de çocuk cerrahisindeki gelişmeler tabiatı ile batı ülkelerindeki paralel olarak gelişmiştir.

20. yüzyıl başına kadar hekimler erişkin ve çocuk ayırımı yapmadan hastaları muayene ve tedavi etmeğe çalışmışlar, ancak çocuklara kullanılan yöntemler erişkinlere uygulandığında büyük problemler çıkmamakla beraber erişkin yöntemleri ile çocuk bakımı ve tedavisine çalışıldığında çocuklar çoklukla ölümle cevap vermektedirler.

Çocukla erişkin arasında anatomik, fizyolojik, ilaçların değişik farmakolojik etkileri, metabolik, mental yönden farklılıklar artık iyi şekilde anlaşılmıştır. Çocuğun erişkinin küçültülmüş bir şekli veya minyatürü olmadığı, bilakis devamlı büyüme, gelişme ve yüksek kapasitede onarım gücü ile üstünlükleri iyi bir şekilde bilinmektedir. Böylece çocukların hastalıklarına değişik yöntemlerle yaklaşmış ve farklı tedaviler uygulanarak başarılı olmuştur^(2,5,7).

Başlangıçta çocuk sağlığı ve hastalıkları ile uğraşılıp tedavilerine çalışılmış ve çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanları meydana gelmiştir.

Çocukların büyük bir kısmı enfeksiyon hastalıkları ve beslenme bozuklukları gibi dahili sorunlarla kaybedildiğinden, konjenital anomalili, cerrahi problemlili ve tümörlü çocukların tanımlama ve tedavilerine yönelmeye olanak kalmıyordu.

Modern çocuk cerrahisi 1920’lerde A.B.D.’de (Boston) William E.Ladd ve İngiltere’de (Londra) Sir Dennis Brown ile başlamıştır. William E.Ladd 1910 yılında Boston Çocuk Hastahanesinde çalışmaya başlamış, önce erişkin genel cerrahisi, kadın doğum ve sınırlı olarak çocuklar üzerinde cerrahi uygulamalar yapmıştır. Halifax Li-

manının 1917 yılında bir Alman Denizaltısı tarafından torpillerle meydana gelen faciada hastalar ve özellikle çok sayıda yaralanan çocukların tedavisi ile karşışarıya kalan Dr.Ladd büyük ölçüde etkilenmiş ve çalışmalarını yalnız çocuklarda yapmaya yönelmiştir. Boston Çocuk Hastahanesinde Çocuk Cerrahisi servisi 1927 de kurulmuştur. Ameliyat ve otopside, malrotasyonlu çocuklarda kendi adı ile anılan bantları tanımlamış ve tedavi yöntemini geliştirmiştir. 13 yıl süre ile çocuklarla uğraşmış, çeşitli yazılar yazmış, çocuk cerrahisinin ayrı bir ihtisas dalı olmasına çalışmıştır. Boston Çocuk Hastahanesi’nin yanında ayrı bir bina olarak pediatrik araştırma merkezini kurmuş, eksperimental uğraşlarla çeşitli çocuk cerrahisi konularını ortaya koymaya çalışmıştır⁽¹²⁾.

Dr.Ladd ve Dr.Gross 1940 yılında ilk Çocuk Cerrahisi Kitabı “Abdominal Surgery in Infants and Children”ı yazarak yayınlamışlardır.

Harvard Tıp Fakültesi, 1941 yılında William E.Ladd’in başarılı çalışmalarına karşılık, adına özel bir profesör kadrosu açarak atamış ve 1945’e kadar burada çalışarak emekli olmuşsa da, uğraşlarını 1947’ye kadar sürdürmüştür.

Harvard Tıp Fakültesi’nden 1931 yılında mezun olan Dr.Robert E.Gross, Boston çocuk hastanesinde Dr.Ladd ile çalışmaya başlamış, klinik uygulamalar yanında araştırma merkezinde eksperimental çalışmaları birlikte yürütmüş, çeşitli çocuk cerrahisi konularının açıklanması ve patent duktus arteriosusu bağlayıp, aorta koarktasyonu primer rezeksiyon anastomoz veya greftle onarmış, henüz kalp akciğer makinasına ait bir düşünce yokken sağ atriuma diktiği huni şeklindeki bir plastik madde içinden atrial septal defeki bazan primer, bazen yama kullanarak görmeden dikerek onarmıştır. Böylece kardiovasküler cerrahinin başlama ve gelişmesini gerçekleştirmiştir.

Dr.Gross “The Surgery of Infancy and Childhood” adlı çocuk cerrahisi kitabını

1953 yılında yayınlamış, böylece çocukların cerrahi problemlerini açık ve güzel bir şekilde ortaya koymuş, çocuk cerrahisine ilgi duyanları stimüle etmiştir. Dr. Gross 1967 yılında Boston çocuk cerrahisi başkanlığından ayrılmış, fakat kardiovasküler cerrahi başkanlığındaki çalışmalarını sürdürerek 1972 yılında emekli olmuştur. "An Atlas of Children's Surgery" adlı çocuk cerrahisi atlasını 1970 yılında fevkalade güzel çizimlerle hazırlayarak yayınlamıştır⁽¹²⁾.

Boston Çocuk Cerrahisi, A.B.D. de ve Amerika dışında pek çok tanınan çocuk cerrahisi merkezleri ilgililerine eğitim vermiş ve gelişmelerine yardımcı olmuştur.

Çocuk cerrahlarının bir araya gelerek organize olması önce İngiltere'de ilk defa 60 adet çocuk cerrah üyesi ile 1953 yılında "The British Association of Pediatric Surgeons" (BAPS) ve 1973 yılında 17 Avrupa ülkesi çocuk cerrahlarının birleşmesi ile "European Union of Pediatric Surgical Associations" (EUPSA) tesis edilmiştir^(14,15).

A.B.D. çocuk cerrahisinin ayrı bir ihtisas dalı olma belirtileri önce The American Academy of Pediatrics'de 1948 yılında çocuk cerrahisi seksiyonunun kurulması ile başlamış ve American Pediatric Surgical Association (APSA) 1970 yılında tesis edilmiştir. Çocuk Cerrahisi 1975 yılına kadar genel cerrahiden sonra ileri bir ihtisas olarak yapılmış ve 1975 yılında "The American Board of Surgery" çocuk cerrahisini ayrı bir ihtisas dalı olarak kabul ederek onaylamıştır. Dünyanın değişik ülkelerinde milli çocuk cerrahisi dernekleri süratle tesis edilmiş ve "The World Federation of Pediatric Surgical Associations (WEPSA) adı ile bir federasyon altında toplanmışlardır.

Çocuk cerrahisi servisleri ve çocuk cerrahlarının süratle artması üzerine çocuk cerrahisi konuları daha fazla tartışılır olmuş ve yeni bilgilerle, makaleler yazılarak diğer tıp mecmualarında yayınlanmışlardır.

The American Academy of Pediatrics'in ço-

cuk cerrahisi seksiyonu ve BAPS toplantılarında tebliğ edilen klinik ve eksperimental çalışmaların yayınlanabilmesi için bir özel çocuk cerrahisi mecmuasının gereği ortaya çıkmış, Stephen L. Gans'ın önerisi ve stimülasyonu ile "The Journal of Pediatric Surgery" C. Everett Koop'un editörlüğü altında 1966 yılında yayınlanmaya başlamıştır. 20 yılını tamamlayıp, kutlayan "The Journal of Pediatric Surgery" dünyanın her tarafından çocuk cerrahlarının gönderdikleri yazıları yayınlamış ve çocuk cerrahisinin gelişmesine büyük katkılarda bulunmuştur⁽¹⁵⁾.

Türkiye'deki çocuk cerrahisi uğraşları 1961 yılından önce ve sonra olmak üzere iki dönem halinde incelenebilir.

1961 yılından önceki dönemde 1931 yılında çocuk cerrahisi ve ortopediden ilk defa bahseden Cemil Topuzlu (paşa) olmuştur. Ord. Prof. Dr. Akif Şakir Şakar'ın Fransa'da çocuk cerrahisi ve ortopedi ihtisası yaparak memlekete dönmesi ile sonradan Haydarpaşa Lisesi olarak kullanılan binada 30 yataklı bir baraka halinde ilk çocuk cerrahisi ve ortopedi servisi açılmış bir yıl sonra tekrar kapatılmıştır^(16,19,20).

Tıp Fakültesinin 1933 yılında Üniversite reformu ile Beyazıt'a taşınırken çocuk cerrahisi ve ortopedi kliniği sırası ile, Şişli Çocuk Hastanesi'nde, Haseki Hastanesi'nde ve son olarak Çapa klinikleri içinde yeni yapılan çocuk cerrahisi ve ortopedi binasına geçilerek çalışmalarını sürdürmüştür.

İzmir Belediye Başkanı Dr. Behçet Uz'un özel ilgi ve gayretleri ile yaptırdığı ve Sağlık Bakanlığı'na devredilen İzmir Çocuk Hastanesi'nde 1947 yılında, çocuk cerrahisi ve ortopedi kliniği açılmıştır.

Ankara Tıp Fakültesi'nde 1946 yılında, Ege Tıp Fakültesi'nde 1959 yılında çocuk cerrahisi ve ortopedi klinikleri tesis edilmiştir.

Fransa'da Ombredanne, A.B.D. Seattle'da Coe ve Alexander Bill, Almanya'da Oberniermeier, Rehbein, Grobe, ülkemizde

Ord.Prof.Dr. Akif Şakir Şakar'ın önderliklerinde, çocuk cerrahisi ve ortopedi birbirleri ile hiç ilgisi olmayan konular olduğu halde beraber müteala edilmiş ve çalışmalar uzun süre birlikte yürütülmüştür. Çocuk cerrahisi uygulamaları bu dönemde büyük çocuklarda apandisit ve kasık fitki ameliyatları gibi sınırlı uygulamalar şeklinde yapılmıştır.

Şubat 1961 tarihinden itibaren Ege Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi ve ortopedi kliniğinde, çocuk cerrahisi çalışmaları birbirinden ayrılmış ve modern anlamda çocuk cerrahisi çalışmalarına geçilmiştir.

Çocuk cerrahisi ve ortopedi dersleri, ameliyat uygulamalarının ayrı olarak yapılması yine 1961 yılı içinde Ege Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi başkanlığının Fakülte Genel Kuruluna başvurusunun kabul edilmesiyle resmileştirilmiştir.

Prof.Dr.Ragıp Üner'in Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı dönemi olan 1961 yılında, Ege Tıp Fakültesi'nin müracaatı üzerine, ihtisas tüzüğünde çocuk cerrahisi, ortopediden ayrılarak müstakil bir ihtisas dalı olarak kabul edilmiştir.

2547 sayılı Üniversite Kanunu ve yayınlanan yönetmeliklerle, çocuk cerrahisi cerrahi bilimleri bölümü içinde müstakil bir ana bilim dalı ve doçentlik dalı olarak tescil edilmiş, uygulamalar bu yönde sürdürülmektedir.

Halen, cerrahi ve dahili tıp bilimleri içinde mütalaa edilen, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ve Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalları'nın yan dalları ile birlikte, ayrı bir çocuk bölümü olarak alınması, eğitim, araştırma ve tedavi yönlerinden büyük ölçüde faydalı olacaktır.

Ege Çocuk cerrahisi 1961 yılında ayrı bir birim olarak çalışmaya başlamış, 1966 yılında genel cerrahinin bir seksiyonu, 1968 yılında müstakil kürsü haline gelmiştir.

Çocuk Cerrahisi tarihçesi hakkında bilgiler

araştırılırken İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü'nde Ord.Prof.Dr.Süheyl Ünver'in 1938 yılında Türkçeye çevirerek bastırıldığı, 1465 tarihinde Şerafettin Sabuncuoğlu tarafından yazılmış Cerrahiye-yi İlhaniye kitabı görülüp, çocuk cerrahisi ile ilgili bazı ameliyatların bulunduğu tesbit edilmiştir. Minyatürlerle, ameliyat yöntemleri çizilmiş olan cerrahiye-i İlhaniye kitabında çocukta konjenital anal malformasyonlarda kızdırılmış veya sivritilmiş bir aletle perineum delinerek anal atrezili barsağın açılması ve mekonyumun çıkarılarak tedavisi fitik, sünnet, hipospadias, labium füzyonu, ensefalosel tedavileri, doğum ve plasentaya ait minyatürler ve çok sayıda kemik ve kırık-çıkıkların tedavi şekilleri gösterilmiş, ayrıca kullanılan aletler şemalarla çizilmiştir⁽⁹⁾.

Ege Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi'nde 1965 yılında 350 sahifelik çocuk cerrahisi ders notları teksir edilerek öğrencilere dağıtılmış ve 1983 yılında çocuk cerrahisi kitabı (Dr. Numanoğlu) 1. cildi yayınlanmıştır.

1971 yılında yapımına başlanan Ege Çocuk Cerrahisi hastane binası 1979 yılında bitirilmiş ve 1981 yılında eksiklikler tamamlanarak binanın açılması ile birlikte 1. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi yapılmıştır. Çocuk Cerrahisi kongreleri çocuk cerrahi kliniklerinin tesis tarihlerine göre sıra ile 2. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi Hacettepe'de (1982), 3. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi Çukurova/Adana'da (1983), 4. Ulusal Çocuk cerrahisi Kongresi Cerrahpaşa/İstanbul'da (1984), 5. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi Samsun'da (1985), 6. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi Bursa'da (1986) yapılmıştır. 7. Ulusal Çocuk Cerrahisi kongresi Kayseri/Erciyes Tıp Fakültesi'nde (1987) yapılacaktır.

Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği 15 Mart 1973 tarihinde Ankara'da çok az sayıda çocuk cerrahi ve araştırma görevlilerinin bir araya gelerek yasal işlemlerin tamamlanması ile tesis edilmiş ve aynı yıl "The Journal of Pediatric Surgery" ile dış ülkelere duyurulmuştur. Ayrıca WEPSA'nın üyesi olunmuş-

tur.

Dünyada çocuk cerrahisi kısa sürede gelişmeler göstererek Benson ve Ravitch iki ciltlik çocuk cerrahisi kitaplarını (1962, 1969, 1979, 1986) ve Orvar Swenson (1959, 1962, 1969), P.P. Rickham'ın Neonatal Surgery (1969, 1978), Holder ve Ashcraft (1980) başlıklı çocuk cerrahisi kitaplarını yayınladılar.

Ravitch M.M. (1974), O'Neil J.A. Jr (1974), Touloukian (1975), Thomas M. Holder (1976), Morton M. Woolley (1979), Mahaur G.H. (1986) A.B.D.'de adolesanlarda dahil olmak üzere çocukların cerrahi problemleri, hastane ve hasta yatak sayısı, çocuk cerrahi insan gücü ihtiyaçlarını inceleyerek belirlemeye çalışmışlardır^(3,4,10,11,13,14,17).

A.B.D.'de çocuk cerrahi insan gücü yılda 14 ve yabancı eğitim görenlerle birlikte 18 çocuk cerrahinin yetişmesi şeklinde belirlenmiş ve uygulanmaktadır. Ayrıca araştırma görevlileri ve mezuniyet sonrası eğitim programları hazırlanmış, uygulanmaya konmuş, belirli sürelerde gözden geçirilerek düzeltmeler yapılmıştır^(3,15).

Türkiye'de çocuk cerrahisi 1961 yılında, bazı ülkelerden daha önce müstakil bir ihtisas olarak kabul edilmiş ve süratli gelişme göstererek halen 10 tıp fakültesinde ve devlet ve S.S.K. olarak 13 adet hastanede çocuk cerrahisi servisleri tesis edilerek başarılı olarak çalışmalarını sürdürmektedirler^(6,16,19,20).

Gelişmiş ülkelerde çocuk sayısı tüm nüfusun %21-23'ü olduğu halde ülkemizde 16 yaş ve daha küçükler %45, adolesanlar da ilave edilerek 19 yaşından küçükler nüfusumuzun %52'sini teşkil etmektedirler^(1,6,8).

Türkiye'de total hasta yatağı sayısı 119.018 ve çocuk hasta yatağı sayısı 8.500 adettir. Dünya sağlık teşkilatının önerisine göre çocuk hasta yataklarının tüm yatakların %13'ünden aşağı olmaması gerekmektedir.

Ülkemizin ideal tüm hasta yatak sayısı ve ço-

çuk yatak sayısı, Sağlık Bakanlığı, Tıp Fakülteleri ve diğer ilgili kurumlardan seçilecek üyelerden teşekkür eden bir grup tarafından çocuk sayısı, doğum, hastalıklar, jeografik ve diğer faktörler göz önünde tutularak bölge çocuk hastaneleri "The Children's Medical and Surgical Center", "Çocuk Tıbbi ve Cerrahi Araştırma ve Tedavi Merkezleri" (ÇTCATM) tesis edilmelidir.

ÇTCATM gelişmiş ülkelerde 500.000 nüfusa, 400-500 yataklı bir çocuk hastanesi olarak hesap edilmektedir. Ülkemizde 1-2 milyon nüfusa ve araştırma sonunda elde edilecek sağlık verilerine göre ÇTCATM sayısı hesaplanıp bir programa bağlanarak belirli bir zaman süreci içinde gerçekleştirilmeğe çalışılmalıdır⁽⁸⁾.

400-500 yataklı ÇTCATM'nin 200-250 yatağı çocuk sağlığı ve hastalıkları ve yan dalları, 200-250 yatağı çocuk cerrahisi ve yan dalları için ayrılmalı, ayrıca rutin çocuk laboratuvarları (biokimya, patoloji, mikrobiyoloji) araştırma laboratuvarları ve yeteri kadar çocuk oyun yerleri tesis edilmelidir.

Çocuk cerrahisinde, hastaneye yatırılmadan pek çok küçük cerrahi girişimler yapılmaktadır. Bu amaçla gününbirlik cerrahi uygulamaları (Day Surgery-Outpatient Surgery) yapan hastaneler tesis edilmiştir. Gününbirlik cerrahi yapan hastaneler müstakil veya daha iyisi ÇTCATM'ye dayalı veya yakın olarak inşa edilmelidir. Böylece hasta çocuklar, evinden yakınlarından ve oyuncaklarından ayrılmamış, hastane az işgale edilmiş bu yataklar gereksinimi olan diğer hastalar için açık tutulmuş, çocuklar hastane infeksiyonlarından korunmuş olacaklardır.

ÇTCATM'de çalışacak çocuk cerrahi ve sağlık personeli sağlıklı olarak hesaplanıp, yüksek seviyede eğitilerek, gerekli insan gücü israfa gidilmeden sağlanmalıdır.

Araştırma görevlileri ve mezuniyet sonrası eğitimleri için çalışma programları hazırlanıp belirli sürelerde gözden geçirilerek yenilikler ilave edilip aksayan konular düzeltilecek uygulanmalıdır.

Yarının aktif insan gücünü oluşturacak çocuklarımız için gerekli sağlık harcamaları, aile, sigorta ve devlet tarafından eksiksiz olarak sağlanıp kullanılmalıdır.

Pediatric Cerrahi Dergisi'nin büyük bir ihtiyacı karşılaması, çocuk cerrahisi ve diğer tıp dallarına yararlı olması dileğiyle.

Kaynaklar

1. Boley SJ, Kleinhaus S, Cohen I, Litt F: The Potential role of pediatric surgeons in adolescent medicine. J Pediatr Surg 9:759, 1974.
2. Haller AL: The scope and purpose of pediatric surgery. Surg Clin North Am 50:755, 1970.
3. Holder TM: Pediatric surgical manpower. J Pediatr Surg 11:607, 1976.
4. Mahour GH ve arkadaşları: The development and validation of a standardized intraining examination for pediatric surgery. J Pediatr Surg 21:154, 1986.
5. Numanoglu İ: Çocuk, hastahanesi ve cerrahisi. Ege Üni. Tıp Fak. Mec. 4:227, 1965.
6. Numanoglu İ: Çocuk cerrahisinin bugünkü durumu. 9. Milli Tıp Kongresi Yılığ, Çelik Cilt Matbaası, İstanbul, 1967
7. Numanoglu İ: Hastahane ve ameliyatın çocuk üzerine emosyonel etkileri. Ege Üni. Tıp Fak. Mec. 8:692, 1969.
8. Numanoglu İ: Çocuk, tıbbi ve cerrahi araştır-

- ma ve tedavi merkez. Ege Uni. Tıp Fak. Mec. 10:123, 1971
9. Numanoglu İ: The earliest known book containing pediatric surgical procedures. J Pediatr Surg 8:547, 1973.
10. O'Neill JA ve arkadaşları: Update on the analysis of the need for pediatric surgeons in the united States. J Pediatr Surg 15:918, 1980.
11. O'Neil JA, Ravitch MM, Barton BA: A model for evaluation of surgical manpower needs. Surgery 76:185, 1974.
12. Randolph J: The first of the best. J Pediatr Surg 20:580, 1985
13. Ravitch MM, Barton BA: The need for pediatric surgeons of determined by the volume of work and the mode of delivery of surgical care. Surgery 76:754, 1974.
14. Rickham PP: An analysis of pediatric surgery in North America and North Europe. J Pediatr Surg 8:475, 1972.
15. Santulli TV: Pediatric surgery has grown up. J Pediatr Surg 16:779, 1981.
16. Sarpyener AM: Özel söyleşi.
17. Touloukian RJ, Cole D: A state wide surgery of index pediatric surgical condition. J Pediatr Surg 10:725, 1975.
18. Tunell WP: The role of pediatric surgery in general surgical education. J Pediatr Surg 9:743, 1974.
19. Uz B: Özel söyleşi
20. Ünver S: Özel söyleşi
21. Woolley MM: The child's surgeon in the year of the child. J Pediatr Surg 14:635, 1979